GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 48. *Lunĭ, Marți 3 (15) Martie.* 1887.

Mocsary și naționalitățile.*)

(Articulŭ finalŭ.)

Brașovŭ, 1 Martie.

Décă legea de naționalitate dela 1868, în urma legilorŭ de maghiarisare votate, sancționate și promulgate dela 1879 încóce, nu mai póte avé nicĭ unŭ prețŭ pentru naționalități, atuncĭ — va întreba unulŭ séu altulŭ cu justă curiositate — de ce s'au înfierbêntatŭ și s'au indignatŭ așa de multŭ partidele maghiare ale dietei fără deosebire din causa vorbirei dela 15 Februarie a. c. a d-lui Mocsary, de ce-lŭ atacă în deosebĭ guvernanții și foile lorŭ cu atâta înverșunare, după ce dênsulŭ nu pretinde decâtŭ respectarea unei legĭ, care de faptŭ este anulată prin legile posterióre?

S'au indignatŭ toți Ungurii din dietă, s'au mâniatŭ focŭ cei dela putere, nu pentru că Mocsary a cerutŭ ca legea dela 1868 sĕ fiă respectată, ci pentru că, ca Maghiarŭ de frunte ce este, a avutŭ curagiulŭ a descoperì în parlamentŭ causele adevĕrate, de ce guvernulŭ ungarŭ nu-și împlinesce datoria sa față cu partea preponderantă a locuitorilorŭ țĕrii, de ce calcă legile și prigonesce pe Nemaghiarĭ; s'au sculatŭ cu toții în contra lui, fiind-că în vorbirea sa din cestiune a blamatŭ aspru acea politică, care pretinde, că „pentru lățirea maghiarisării tóte suntŭ iertate,“ c'unŭ cuvêntŭ a condamnatŭ *maghiarisarea cu forța.*

Și nicĭ de acésta póte că nu s'arŭ fi supĕratŭ tocmai așa de multŭ politicii ungurĭ, décă vorbirea lui Mocsary n'ar fi fostŭ rostită în nisce „timpurĭ așa de critice“ și décă constatările și acusările, ce le cuprinde, n'arŭ fi deșteptatŭ întrînșii temerea, că ele vorŭ da nou nutremêntŭ „agitațiunei“ naționalităților în contra sistemului domnitorŭ.

Sĕ ne aducemŭ aminte numai de motivele pe basa cărora clubulŭ partidei independenților din dietă a protestatŭ în contra discursului din vorbă. „D-lŭ Mocsary,“ ḑicea deputatulŭ Geza Polonyi în motivarea sa, „a ținutŭ o astfelŭ de vorbire, care pórtă simptomele agitațiunei naționalităților în contra statului;... a ținutŭ o vorbire cu-o direcțiune contrară Maghiarilorŭ în nisce timpurĭ de grele încercărĭ, când admoniarea la concordiă e datoria cea mai sântă a fie-cărui patriotŭ ungurŭ;... s'a opusŭ într'unŭ timpŭ criticŭ principiului fundamentalŭ alŭ partidei, care pretinde ca acéstă țĕră sĕ fiă maghiară și numai maghiară...“

Vorbit'a d-lŭ Mocsary și la 1879 destulŭ de aspru în contra tendințelorŭ de-a maghiarisa cu forța; spusu-le-a conaționalilorŭ sĕi și în vorbirea sa ținută în cameră la 30 Aprilie a acelui anŭ destulŭ de hotărîtŭ, că dêușii caută sĕ accepte situațiunea, că Ungaria este unŭ statŭ poliglotŭ, în care se află diferite naționalități, carĭ tóte ținŭ tare la individualitatea lorŭ; desfășuratu-le-a și la 1879 marile pericule, ce le provócă asupra țĕrii și a națiunei maghiare politica maghiarisării violente, care, amărândŭ popórele nemaghiare și perpetuândŭ astfelŭ certele și neînțelegerile din întru, prepară Ungariei o sórte analógă cu aceea a Turciei, — dér atuncĭ timpurile nu erau așa de critice ca acum, din care causă vorbirea lui Mocsary nu a produsŭ o înverșunare atâtŭ de mare între politicii maghiarĭ.

Dér a mai fostŭ încă o causă de căpetenia, pentru care la 1879 Ungurii din dietă au suportatŭ mai ușorŭ învinuirile și admonițiunile lui Mocsary. Ei se pregătéu tocmai atuncĭ de a da o lovitură de mórte legii de naționalitate dela 1868 și se aflau totodată sub impresiunea protestului, ce l'au depusŭ la piciórele tronului episcopii românĭ de amêndouĕ confesiunile în contra nouĕlorŭ uneltirĭ de maghiarisare.

La 1887 însĕ politicii ungurĭ se legănau în ilusiunea, că basa maghiarisării statului este bine aședată, ei erau în firma credință, că au înmormêntatŭ cu tótă solemnitatea cestiunea naționalităților încă din primăvéra anului trecutŭ, când maimuțândŭ pe Bismarck, care tuna și fulgera tocmai p'atuncĭ în contra Polonilorŭ, arangiară cunoscuta demonstrațiune în dietă la care au luatŭ parte tóte partidele maghiare și care a culminatŭ în fulminantele declarațiunĭ ale corifeilorŭ guvernului și opositiunei, că „statului trebue sĕ i se întipărésca caracterulŭ maghiarŭ naționalŭ“, că „trebue sĕ se contopéscă toți cetățenii Ungariei în unitatea de cultură maghiară“ și că „nu se potŭ tolera în acestŭ statŭ individualităților naționale deosebite“.

Afară de acésta șoviniștii la 1887 nu se mai aflau sub impresiunea unei mișcărĭ serióse a naționalităților, legile de maghiarisare erau în deplina lorŭ funcțiunare, episcopii românĭ încetaseră de multŭ de a se mai plânge în contra uneltirilorŭ de maghiarisare, ba nu se mai auḑia nicĭ chiar din gura celorŭ doi, trei deputațĭ naționalĭ românĭ din dietă vr'unŭ seriosŭ gravamenŭ; numai sêrbulŭ Dimitrievicĭ își redică vocea cu tótă tăria în contra despotismului maghiarŭ, dér și acesta rĕmase singurŭ și fŭ desaprobatŭ de conaționalii sĕi din céta guvernamentalilorŭ.

Intr'unŭ asemenea momentŭ când șoviniștilorŭ li se părea, că puterea de resistență a naționalităților a amorțitŭ cu totulŭ; când triumfulŭ politicei lorŭ violente li se părea asiguratŭ; când se gândeau numai la esecutarea legilorŭ mai noue, aduse cu scopŭ de a crea „unitatea culturală maghiară în statŭ“, într'unŭ momentŭ ca acesta, ḑicemŭ, se redică Mocsary spre a le vorbi de călcările de lege ale guvernului, de tendințele lui dușmanóse naționalităților nemaghiare; de statulŭ poliglotŭ; de datoria Ungurilorŭ de a împărți cu naționalitățile nu numai sarcinele, ci și dreptatea; de aspirațiunile lorŭ juste naționale; de dreptulŭ ce'lŭ au de a-și desvolta limba și naționalitatea în acestŭ statŭ; de legăturile de rassă ale Românilorŭ și Sêrbilorŭ cu conaționalii lorŭ din statele vecine; de împăcarea lorŭ ca condițiune neapĕrată spre a puté încheia o alianță sinceră și durabilă cu aceste elemente; vine și le vorbesce de esecutarea fidelă a legei dela 1868, atuncĭ când dênșii nu se mai gândeau decâtŭ la esecutarea legilorŭ din 1879 și 1882.

E clarŭ, că șoviniștii maghiarĭ nu-i vorŭ puté ierta nicĭodată lui Mocsary, că i-a deșteptatŭ așa de crudelŭ din ilusiunile lorŭ.

Tăcerea naționalităților nu l'a împedecatŭ de a spune adevĕrulŭ și viitorulŭ va arăta décă e întemeiată părerea lui, esprimată și la 1879, că acésta tăcere este „ominósă.“

Zadarnice suntŭ svêrcolirile celorŭ dela putere în contra lui. Adevĕrulŭ nu se cufundă nicĭodată.

Mocsary ne spune acum, că *nu mai stă singurŭ* cu vederile sale între Ungurĭ, căcĭ aderenții sĕi independenți din orașulŭ Halas, le aprobă.

Ilŭ felicitămŭ din inimă pentru acestŭ suc, cesŭ moralŭ și nu-i putemŭ lua în nume de rĕucă s'arată așa de nesuficientŭ informatŭ despre adevĕratele postulate ale naționalităților.

Nu mai avemŭ dreptulŭ de ai imputa lui Mocsary, că ignoréză cu totulŭ de pildă programa națională a Românilorŭ din Transilvania, după ce însușĭ deputații românĭ, alesĭ în dietă pe basa acestei programe, nu s'au ridicatŭ nicĭ odată sĕ o apere și sĕ arate, că toțĭ Românii ținŭ la ea cu firmitate.

*) A se vedĕ Nr. 46 și 47 ai „Gazet. Trans.“ din anulŭ curentŭ. *Red.*

Din afară.

Regența bulgară nu și-a schimbatŭ intențiunea d'a convoca Sobrania în cursulŭ lunei Martie. Mai ântêiu deputațiunea, d-nii Stoilov, Grekov și Kalcev, va raporta adunărei, ca una care o-a trimisŭ, despre resultatele misiunei sale pe la cabinetele europene. Mai departe regența are de gândŭ sĕ raporteze despre ultimele evenimente din țĕră și despre atitudinea ce a luatŭ față cu ele, și sĕ provóce nouĕ hotărîrĭ d'a se modifica séu d'a se întări suprema putere autoritară în țĕră, după împrejurărĭ și după vederile Sobraniei. Raportulŭ va cuprinde și corespondența ce s'a schimbatŭ înainte de isbucnirea ultimei revolte între autorii și conducĕtorii acesteia și care se află, cea mai mare parte, în mânile guvernului bulgarŭ.

Regentulŭ bulgarŭ Stambulov a primitŭ o scrisóre mare din Bucurescĭ, semnată de comitetulŭ revoluționarŭ bulgarŭ. Tuturorŭ celorŭ trei regenți li se comunică, că suntŭ condamnațĭ la mórte ca trădătorĭ și criminalĭ și că sentința se va esecuta în câteva ḑile, orĭ ce mĕsurĭ de precauțiune ar lua regenții. Unŭ bărbatŭ de statŭ din Sofia a ḑisŭ despre acéstă sentință de mórte: „acésta nu ne spariă; și așa ne așteptămŭ ca în totŭ momentulŭ sĕ esplodeze o bombă la piciórele nóstre — și apoi mai ploațĭ de cum suntemŭ nu mai putemŭ fi.“ — In Rusciuk au mai fostŭ esecutațĭ prin împușcare 7 sergenți și 7 caporalĭ.

După cum se comunică din Parisŭ, se vorbesce din parte ruséscă, că raporturile dintre cabinetele din Viena și din Petersburgŭ au rĕmasŭ neschimbate; despre o înțelegere în cestiunea bulgară deocamdată nicĭ vorbă nu póte fi. Cu tóte astea asigură „Nord“, că Rusia nu 'și va schimba atitudinea și nu'și va băga mâna în cuibulŭ afurisitŭ de vespĭ, care acuma a mai devenitŭ încă și sângerosŭ. „Temps“ de altă parte desminte scirea, că Rusia ar fi provocatŭ pe Turcia sĕ intervină în Bulgaria. Numai în Rumelia voesce Rusia sĕ între armata turcéscă. Alții vorŭ sĕ mai scie, că în scurtŭ timpŭ Rusia va face unŭ pasŭ seriosŭ în cestiunea bulgară, de ocupațiune însĕ nu e vorba.

Demisiunea ministrului derĕsboiu sêrbŭ, generalulŭ Horvatovicĭ, se ḑicea că a fostŭ provocată de respingerea proiectului sĕu privitorŭ la organisarea armatei sêrbescĭ. „Journal des Débats“ ḑice că alta e causa demisionării și anume:

Acum câteva lunĭ, generalulŭ Horvatovicĭ s'a adresatŭ la guvernele rusŭ, germanŭ și austriacŭ, întrebându-le, décă ofițerii sêrbĭ nu și-ar puté termina studiele în scólele lorŭ militare. Numai din Petersburg a sositŭ unŭ rĕspunsŭ favorabilŭ și Horvatovicĭ a desemnatŭ pe mai multĭ ofițerĭ, carĭ aveau sĕ mérgă în Rusia. Dér acéstă mĕsură a fostŭ combătută de mai multĭ miniștri și desaprobată de regele, și astfelŭ Horvatovicĭ și-a datŭ demisia, care atuncĭ n'a fostŭ primită. Câteva sĕptĕmânĭ mai târḑiu, consiliulŭ de miniștri, sub președinția regelui, a declaratŭ că e necesarŭ sĕ se întăréscă granița de România în prevederea unui rĕsboiu contra Rusiei. Horvatovicĭ a fostŭ contra, ér regele și maioritatea miniștrilorŭ a fostŭ pentru întărirĭ, după care Horvatovicĭ îșĭ dete demisia. Regele îi ḑise: „Décă nu voescĭ sĕ aperĭ pe Serbia contra Rusiei, atuncĭ vei face mai bine, nu numai de a-ți depune portofoliulŭ, ci și a părăsi armata.“ Horvatovicĭ îșĭ dete imediatŭ demisiunea îndoită; dér regele primì numai pe cea primă, îi lăsă titlulŭ de generalŭ, luându-i comanda.

Cu ocasiunea serbărei ḑilei aniversare a nascerii Țarului, s'a datŭ contelui Herbert Bismarck ordinulŭ „Vulturului albŭ“ din partea împĕratului Rusiei. Acestŭ faptŭ a produsŭ în

Berlinŭ cea mai bună impresiă în cercurile politice și financiare. Bursa l'a salutatŭ printr'o urcare simțitóre a fondurilorŭ rusescĭ.

In urma resultatului alegerilorŭ din Alsația-Lotaringia, secretarulŭ de statŭ Hofmann din Strassburg 'și-a datŭ demisiunea; acésta însemnéză totodată, că guvernulŭ germanŭ are sĕ o rupă definitivŭ cu sistemulŭ de cruțare. Inceputulŭ s'a făcutŭ prin publicarea decretului, care ordonă disolvarea diferitelorŭ reuniunĭ ale poporațiunei francese. Până acum s'au disolvatŭ 200 de societățĭ.

„Nemzet" și alegĕtorii aderenți ai lui Mocsary.

Precum sciu cetitorii noștri alegĕtorii din Halas, carĭ aparținŭ partidei independente, au făcutŭ cunoscutŭ deputatului Mocsary, că aprobă punctulŭ lui de vedere în cestiunea naționalităților și că au încredere în elŭ. Acésta nu le convine cercurilorŭ dela guvernŭ, le-o ia alegĕtorilorŭ în nume de rĕu, și guvernamentalulŭ »Nemzet", Nr. 67 dela 9 Martie, varsă focŭ și cătranŭ dicendŭ, că acéstă manifestațiă de încredere e „unulŭ din cele mai triste semne pentru dominarea pasiunilorŭ de partidă".

„Nu ne tememŭ — continuă „Nemzet« — că ideile d-lui Mocsary arŭ puté avé vr'odată unŭ efectŭ cuceritorŭ, ca și estravagantele lui Istoczy ascultate multŭ timpŭ cu risete. Dér suntemŭ, ce e dreptŭ, de părere, că *ușuratica purtare a elementelorŭ partidei față cu aceste vederĭ* e și mai periculósă, fiindcă póte da o armă celorŭ mai cutezătorĭ inimicĭ ai națiunei nóstre. Factorii centralĭ ai partidei independente — o mărturisimŭ — nicĭdecum nu se împărtășescŭ la acésta; în privința d-lui Mocsary ei și-au esprimatŭ vederile lorŭ curatŭ maghiare. Dér nu e ertatŭ sĕ privéscă cu indiferență nicĭ aceea, décă în provincią, fiă din orĭ ce punctŭ de vedere, se vestescŭ sub steagulŭ partidei lorŭ astfelŭ de învĕțăturĭ, care în Budapesta se respingŭ cu tótă hotărîrea. Desaprobarea generală a aderenților acestorŭ învĕțăturĭ este unŭ interesŭ generalŭ alŭ vieții nóstre publice și o pretinde totalitatea simțĕmêntului naționalŭ-maghiarŭ.«

SCIRILE DILEI.

„Kolozsvár« pledândŭ pentru observarea „dreptății« cu ocasiunea *viitórelorŭ alegerĭ de deputațĭ*, cere ca sĕ se cuceréscă alegĕtorii prin »respectarea nestirbită a marelui dreptŭ ce-lŭ au alegĕtorii" și cere ca diarele fără deosebire de partidă sĕ timbreze pe toțĭ aceia, carĭ ar lucra contra acestei pretensiunĭ a legei. La acésta unŭ d-nŭ B. M. sĕ și grăbesce într'unŭ art. de fondŭ alŭ lui „Ellenzék" a servi cu câteva date lui „Kolozsvár," timbrândŭ între acești încălcătorĭ ai legei electorale maiântêiŭ pe vicespanulŭ comitatului Cojocnei, care ca președinte alŭ comitetului centralŭ electoralŭ ordónă printr'unŭ circularŭ oficiosŭ, că comunele numai pe acei individĭ îi potŭ alege după fumurĭ. carĭ au dreptulŭ de alegere. »Ordinațiunea acésta, dice d. B. M., e în contradicere atâtŭ cu litera, câtŭ și cu spiritulŭ legei, s'a făcutŭ recursŭ, dér încă nu li-s'a respunsŭ. Dintre funcționarii căii ferate de statŭ de sub direcțiunea din Clușiu mai multŭ ca o sută de individĭ au fostŭ înscrișĭ nelegalŭ în lista alegĕtorilorŭ, s'au întêmplatŭ din partea oficiósă evidente falsificărĭ de documente, contra cărora s'a făcutŭ recursŭ, dér satisfacțiune nu s'a datŭ. Profesorulŭ din Budapesta Laszlo Mihaly pentru banĭ a pactatŭ formalŭ cu Olahfalĕulŭ, ceea ce de mai mulți anĭ se întêmplă totŭ așa. Adă și-ți dau, ca și la unŭ târgŭ de vite. Cu ocasiunea alegerilorŭ trecute d-lŭ B. M. a fostŭ martorŭ ocularŭ când s'a trimisŭ suma în alŭ căreia preț s'a încheiatŭ pactulŭ cu Olahfalĕulŭ. Deocamdată se rógă d-lŭ B. M. sĕ noteze „Kolozsvár" aceste date. — Acum e rendulŭ guvernamentalei sĕ dea câteva date totŭ cu rugarea d'a se nota de cumătra opositională.

—x—

Ni se scrie din *Zam* cu data 11 Martie n. c.: „Vĕ comunicŭ *numĕrulŭ celorŭ ce și-au maghiarisatŭ numele* în semestrulŭ alŭ 2-lea din anulŭ 1886, a cărorŭ listă, în urma ordinațiunei ministeriului de interne Nr. 5511, prin oficiul vicespanatului s'a publicatŭ: Israeliți 387, rom. cath. 262. reform. 28, evang. 20, greco cat. 7 cu 8 copii, greco-orientalĭ 4 cu 8 copii. Din cei greco-catolicĭ și greco-orientalĭ suntŭ parte Slavĭ și parte Românĭ. Intre Românii maghiarisațĭ se află nume românescĭ: Micau, Moldovanŭ, Moisescu, Hodorŭ, Lepușanŭ, Ruja, și suntŭ după posiția espeditorŭ de postă, esecutorŭ judecătorescŭ, gornicŭ de pădure, gendarmŭ, vigilŭ la drumulŭ feratŭ și unŭ crâșmarŭ.« — Va sĕ dică din numĕrulŭ de 708 persóne mature, și-au maghiarisatŭ numele 5 Românĭ, carĭ au câte o slujbuliță de statŭ și prin urmare Dumnedeu scie, pe lângă slăbiciunea lorŭ, câte terorisărĭ și amenințărĭ i-au silitŭ a-și batjocori numele lorŭ românescĭ. Dér pe cârciumarulŭ ce pĕcate — de nu cumva de cele jidovescĭ — l'au îndemnatŭ la acestŭ pasŭ? Ce privesce pe cei 16 nevinovațĭ copii, de sigurŭ vorŭ plânge, când vorŭ fi marĭ, slăbiciunea părințilorŭ lorŭ, carĭ i-au despoiatŭ de frumósele lorŭ nume românescĭ.

—x—

Unŭ nou normativŭ de căsătoriă pentru armată și honvedime va apărea în curêndŭ. După acela, familiile acelorŭ oficerĭ, carĭ se căsătorescŭ după ce au împlinitŭ etatea de 60 de anĭ séu peste numĕrulŭ stabilitŭ, nu se împărtășescŭ de favorurile legii privitóre la vĕduvele și orfanii oficerilorŭ. Din contră aceste favorurĭ se estindŭ la familiile acelorŭ oficerĭ, cărora li s'a concesŭ contractarea căsătoriei pe temeiulŭ unei renunțărĭ la pensiune din partea miresei, fiindŭ că acea renunțare nu se putea referi la beneficiile neprevĕdute încă atuncĭ.

—x—

Sub titlulŭ: *Unŭ esemplarŭ de maturitate politică*, cetimŭ în »Luminătorulŭ": „Din *Sdrióra*, lângă Lugoșiu, ni-se plângŭ ómenii că poporulŭ în fiecare anŭ preliminéză în bugetulŭ comunalŭ sumele recerute pentru a abona foi românescĭ, dér onor. d. preotŭ face ce face, face bine că nu abonéză foi românescĭ, pe motivulŭ că „nu vrea sĕ se strice cu d-lŭ föszolgabiro." Vedĭ Dómne, d-lŭ preotŭ nu vré sĕ trécă de »naționalistŭ" înaintea d-lui „pașă cercualŭ", căcĭ, bagsémă, acelŭ onorabilŭ preotŭ românŭ aștéptă tótă fericirea sa dela fisolgăbirĕu, nu dela poporulŭ ce-lŭ nutresce, nicĭ dela autoritățile superióre. Suntemŭ curioși a scĭ: óre ce se întêmplă cu banii preliminațĭ și nespesațĭ? La noi aflămŭ că respectivulŭ d-nŭ preotŭ a fostŭ abonatŭ fóia în anulŭ 1885, „a conto, căcĭ e sĕrăcia mare, starea preoților (!) miserabilă« etc., dér plata abonamentului pe ultimulŭ pătrarŭ alŭ aceluiași anŭ nu ni-a venitŭ nicĭ până astădi! Sĕracŭ biciu naționalŭ, unde eștĭ? Sĕracŭ consistoriu, — — —".

—x—

In 10 Martie n a fostŭ în Pesta unŭ *duelŭ* cu pistolulŭ între Richard *Vahrmann*, fiulŭ deputatului Moriz Wahrmann, și între contele Andor *Széchenyi*, fiiulŭ comandantului pompierilorŭ din Constantinopolŭ, Szechenyi-pașa, pentru că s'au insultatŭ unulŭ pe altulŭ cu o di înainte într'unŭ localŭ de petrecere Duelanții au împușcatŭ amêndoi deodată. Wahrmann a rĕmasŭ neatinsŭ, ér Szechenyi cădŭ la pământŭ pĕtrundendu-i glonțulŭ în peptŭ. Medicii speră sĕ scape cu viață rănitulŭ.

—x—

Din *Beeliu*, comitatulŭ Bihorŭ, se scrie diarului kossuthistŭ »Egyetértés", că la visitațiunea oficială făcută în 30 a lunei trecute în scóla nou înființată poporală confessională gr. cat. română din Beeliu, d. Ioanŭ Papp, protopresbiterulŭ tractualŭ, s'a convinsŭ că copii lucuitorimei curatŭ române au făcutŭ în genere progresse distinse, déră mai cu sémă în limba maghiară au escelatŭ. D-lŭ protopresbiterŭ esprimă în cuvinte călduróse recunoscința sa învĕțătorului „Marosán Péter«, care numai de trei lunĭ lucră în comună; éră Iacovics Tivadar adjunctŭ de noturŭ, dreptŭ împintenare, distribuì mai multe florenĭ-premii între copiii, carĭ arĕtară progresulŭ celŭ mai mare în limba maghiară. — Adevĕratŭ e d-le protopresbiterŭ? Sĕu fóia kossuthistă vrea sĕ te înegréscă înaintea nației?

—x—

In *Sîplacŭ*, comitatulŭ Bihorului, s'a întêmplatŭ următorulŭ casŭ caracteristicŭ pentru mĕsurile sanitare din provincią: Intre colonia țiganilorŭ se ivì epidemia de vĕrsatŭ (bubatŭ) și se ordonà ca colibele lorŭ sĕ se desinfecteze. Mediculŭ cercualŭ comandà în acestŭ scopŭ o cantitate de soluțiune de acidŭ fenicŭ concentratŭ și însărcinà pe unŭ țĕranŭ sĕ desfiinteze taběra țigănéscă, ceea ce și făcŭ țĕranulŭ în modŭ pré consciințiosŭ. Maiântêiu stropì așternuturile de pe pământŭ ce serveau ca paturĭ cu materia veninósă corosivă și nemulțămitŭ cu atâta stropì pe fiecare țiganŭ din capŭ până'n picióre cu acidŭ fenicŭ, și ca sĕ pună vêrfŭ nesciinței sale, prescrise fiecărui copilŭ din fașe câte 1—2 lingurĭ de acidŭ fenicŭ ca — medicină, așa că sêrmanii copii murirĕ a doua di în chinuirĭ grozave. Dintre țiganii stropițĭ suntŭ 13 bolnavĭ greu și e temere că vorŭ muri mai mulțĭ dintre ei din causa ranelorŭ pricinuite.

—x—

Dionisiu, noulŭ patriarchŭ ecumenicŭ, fostŭ până acum episcopŭ în Adrianopolŭ, sosindŭ în Constantinopolŭ spre a-și ocupa scaunulŭ patriarchalŭ, s'a presentatŭ Sultanului. In jurulŭ lui se aflau Gavrilŭ metropolitulŭ din Damascŭ, Germanŭ metropolitulŭ din Rodos, și alții. Patriarchulŭ a adresatŭ Sultanului în limba grecéscă o vorbire, care îndată a fostŭ tradusă în limba turcéscă. Cu cuvinte călduróse a rĕspunsŭ Sultanulŭ la vorbirea acésta, oferindŭ totdeodată patriarchului marea cruce a ordinului Medjidje. Patriarchulŭ făcŭ apoi visită miniștrilorŭ. De aci acompaniatŭ de gendarmeriă dimpreună cu membrii sfântului sinodŭ, cu întrégă suita sa, însoțitŭ și de 20 de diaconĭ călărĭ, a ajunsŭ în Fanarŭ, unde își ocupà scaunulŭ. La serbare preste totŭ a luatŭ parte multă lume.

Convențiunea comercială română-germană.

La 17 Februariu curentŭ, guvernulŭ românŭ a revisuitŭ convenția încheiată cu Germania la 14 Noemvre 1877 și care espiră la 1891 Iuliu în 10. „Telegrafulŭ" din Bucurescĭ arată motivele carĭ au îndemnatŭ pe ambele guverne la acésta:

După cum se scie, basa pe care a fostŭ încheiatŭ tratatulŭ de comerciu din 1877 cu Germania era convențiunea comercială cu Austro-Ungaria — adecă clausa națiunii celei mai favorisate...

FOILETONŬ.

Rolulŭ femeiei în democrațiă.

(Conferința d-lui Gheorghe Palade *ținută la Ateneulŭ românŭ din Bucurescĭ).*

Conferențiarulŭ declară dela începutŭ că nu va considera femeia ca ângerŭ, cum o socotescŭ poeții, nu va merge prin grădinile lorŭ ca sĕ culégă florĭ; ci va cerceta lucrulŭ așa cum este, va vedé posiția femeei în societate ca minoră față cu bărbatulŭ stăpânŭ.

Intrebarea pe care are s'o resolve este: în starea democratică în care ne aflămŭ, are femeia loculŭ ce i se cade sĕ'lŭ aibă? și cum lucréză ea la progresŭ?

In lupta pentru libertate omulŭ a plecatŭ alăturĭ cu femeia, a sfărâmatŭ dreptulŭ divinŭ, sclăvia, servilismulŭ și în lumea democratică totŭ omulŭ e omŭ și cetățénŭ și prin acésta numai are drepturĭ. In democrațiă avemŭ societatea împărțită în *stăpânĭ* și, décă nu putemŭ dice *sclave*, dér *minore*. Bărbatulŭ când a ajunsŭ la scopŭ a uitatŭ pe egala sa cu care a plecatŭ. Ca sĕ probeze că lucrulŭ stă așa, oratorulŭ consideră pe femeiă dela apariția în susŭ.

S'a făcutŭ o căsĕtoriă. Se nasce unŭ copilŭ. Inainte de a se nasce și până în momentulŭ supremŭ toțĭ dicŭ: *d'ar da Dumnedeu sĕ fiă băiatŭ!* De ce acestŭ blestemŭ pe biata femeiă înainte chiar d'a apăré? Pentru că fata e piatra din casă; pentru că sciu părinții că pe copilă o aștéptă o seriă îndelungată de suferințe pe carĭ le-au creatŭ moravurile și legea.

Dér... s'a născutŭ. Legea îi refusă lumina, îi refusă instrucția egală cu a bărbatului, și tocmai prin acésta caută s'o facă inferióră. Citesce cifrele scolarilorŭ și scolărițelorŭ după ultimele statistice și constată, că numĕrulŭ fetelorŭ ce învĕță e d'abia pe sfertŭ ca alŭ bărbațilorŭ, precum și din 8 milióne pentru instrucția numai douĕ suntŭ pentru scólele de fete.

Refusându'i instrucția, prin urmare posibilitatea de a judeca maturŭ la orice casŭ, legea comite și alte crime. Slabă cum e, femeia întâlnesce pe unŭ omŭ instruitŭ, rafinatŭ, dulce la vorbă, care o face sĕ alunece, sĕ cadă. Și legea, décă ea are 14 anĭ, îi ridică orice dreptŭ de protecțiă. Adese-orĭ în viață, inteligenții se slujescŭ de mercenare totŭ dintre femei, carĭ se oferă lesne sĕ vindă onórea; și legea, décă prinde o așa femeiă, nu'i face nimicŭ. Ii dă voiă sĕ 'și creeze din asta o meseriă.

Ce se face dér femeia ca fată? Décă nu se va mărita, 'i s'a refusatŭ instrucția și educarea trebuinciósă ca sĕ pótă trăi prin muncă și prin urmare nenorocirea îi e partea.

Dér sĕ dicemŭ, că se mărită. Acelŭ care face cununia civilă caută sĕ citéscă cu tonŭ articolulŭ: »*femeia trebuiă sĕ dea ascultare bărbatului.*« Aceasta însemnéză munca silnică la ascultarea pe viață. Ce facĭ cu ascultarea când bărbatulŭ e mai prostŭ decâtŭ femeia? Nu sciu cum se face, adaogă conferențiarulŭ, că tocmai cei proștĭ ținŭ mai bine minte acestŭ articolŭ. Acestŭ prostŭ are în mână averea și póte face cu dênsa ce vrea, și femeia trebue sĕ asculte, trebue sĕ stea lângă el fără voiă—căcĭ s'au găsitu președinți de tribunale carĭ au socotitŭ că aplică bine legea când au decretatŭ ca o femeiă sĕ fiă dusă la bărbatŭ cu gendarmĭ. Se va dice, că femeia are cicăliturĭ, represalii, ca sĕ silésca pe bărbatŭ sĕ nu facă rele. Dér adeseorĭ, luândŭ femeia mĕsurĭ preventive, amăresce viața cu represalii tocmai a unui omŭ care nu merită. Și apoi vine articolulŭ care se dice ascultare, și mulțĭ nu-lŭ dicŭ numai cu tonulŭ *vorbii*, ci și.... cu altŭ ceva.

A devenitŭ mamă. Sentimentulŭ maternŭ este celŭ mai puternicŭ, bărbatulŭ iubesce pe copilŭ, bărbatulŭ plânge la nenorocirea lui — femeia se înebunesce după elŭ, femeia móre. — Ce dice legea? Puterea paternă se va esercita numai de tată, copilulŭ nu póte părăsi casa fără voia tatălui, arestarea nu póte sĕ fiă cerută decâtŭ de tată. Ce rĕmâne mamii? Unŭ rolŭ de doică. Ea nu va puté sĕ oprească pe copilŭ a se duce sĕ se umple de viții, pentru că are voiă dela tatălŭ sĕu și acesta póte sĕ fiă unŭ nemernicŭ, care sĕ nu se ocupe de sórta nenorocitei ființe.

Dér la 20 Maiu anulŭ trecutŭ espiră convenţiunea cu Austro-Ungaria — care era naţiunea cea mai favorisată — şi o altă convenţiune cu dênsa nu mai încheiarămŭ; aşa că tóte celelalte convenţii de comerciu, care se întemeiau pe convenţia austro-română, rămaseră încurcate... Prin acéstă împrejurare puteau sĕ cadă sub tarifulŭ autonomŭ mărfurĭ de carĭ *avemŭ nevoie* şi pe carĭ *nu le putemŭ fabrica în ţéră.* Pe de altă parte, unŭ numĕrŭ din produsele nóstre naţionale erau supuse la taxe în momentulŭ întrării în Germania; făcêndŭ concesiunĭ asupra unorŭ mărfurĭ germane, puteamŭ obţiné scutirĭ pentru produsele nóstre... Din aceste motive guvernulŭ românŭ a întratŭ în negocierĭ cu celŭ germanŭ pentru limpedirea situaţiuniĭ şi astfelŭ s'a născutŭ convenţiunea pe care Camera e acum chemată s'o aprobe.

Din proiectulŭ de convenţiă ce avemŭ dinainte-ne reiese vĕditŭ, că guvernulŭ nostru a urmatŭ din punctŭ în punctŭ programa economică ce a afirmatŭ prin încheiarea convenţiei cu Elveţia. In adevĕrŭ, convenţia în heiată cu Germania ne dă dreptulŭ s'aplicămŭ tarifulŭ autonomŭ, sĕ impunemŭ taxe fórte urcate mărfurilorŭ pe carĭ le producemŭ în ţéră. Pe de altă parte, ea dă intrare lesniciósă acelorŭ mărfurĭ pe carĭ nu le putemŭ produce noi.

Câte-va esemple: Prin noua convenţiă, avemŭ dreptulŭ s'aplicămŭ tarifulŭ autonomŭ — şi se scie ce vré sĕ ḑică acésta — cerealelorŭ, făinurilorŭ de grâu şi secară, legumelorŭ făinóse şi derivatelorŭ, pastelorŭ făinóse, celei brute şi lucrate, ţĕsĕturilorŭ ordinare de lână, pălăriilorŭ ordinare depâslă, pânzei, lemnelorŭ de construcţiune, lucrărilorŭ de lemnŭ, petroleului şi uleiurilorŭ de pământŭ. Mai departe, s'au urcatŭ în chipŭ considerabilŭ taxele asupraluminărilorŭ (dela 25 la 35 lei), pieilorŭ tăbăcite (dela 40 la 60), lucrărilorŭ de piele (dela 45 la 80 lei), lucrărilorŭ de lemnŭ fine (dela 9 la 25 lei), spirtóselorŭ (dela 25 la 35), etc. In sfârşitŭ, statulŭ românŭ 'şĭ-a recâştigatŭ libertatea d'acţiune în privinţa monopolurilorŭ.

Prin urmare, din punctulŭ de vedere alŭ producerĭ nóstre naţionale, guvernulŭ a urmatŭ programa sa fără şovăire: şi programa sa însemnă *protecţiune pentru totŭ ce putemŭ produce.*

Din punctulŭ de vedere alŭ consumaţiunii, guvernulŭ a căutatŭ sĕ uşureze acele mărfurĭ de carĭ avemŭ nevoie fără a puté sĕ le producemŭ în ţéră; aşa de pildă, elŭ a scutitŭ de orĭ-ce taxă: mineralele de fierŭ, ferulŭ brutŭ maşinele şi instrumentele agricole, maşinele cu aburĭ, instrumentele de învĕţămêntŭ, cărţile, materiile colorante, etc. — Tóte lucrurĭ de carĭ avemŭ absolută nevoiă, pe carĭ nu le producemŭ noi.

Ĕtă, în puţine cuvinte, economia nouei convenţiunĭ. Mai putemŭ adăoga că termenulŭ ei e totŭ 1891...

Din comitatulŭ Făgăraşului.

In Faurŭ, 1887.

(Urmare.)

Adunarea generală estraordinară ţinută în 29 Decemvre an. tr. a fostŭ surprinsă prin aşternerea unui conclusŭ alŭ comisiunei admin. comitatense cu datulŭ 22 Noemvre prin care s'a statoritŭ unŭ proiectŭ de învoire ce este de a se face în privinţa unorŭ punerĭ sub manipularea statului a tuturorŭ pădurilorŭ din teritoriulŭ comitatului Făgăraşului. Pentru ca publiculŭ cetitorŭ sĕ se convingă şi de astădată câtŭ de năucĭ îi ţinŭ cei dela putere pe Romănĭ — şi în ce ilusiunĭ de înţelepciune în politica înaltă trăiescŭ ei, Maghiarii, lasŭ sĕ urmeze acestŭ proiectŭ de învoire în totŭ cuprinsulŭ sĕu:

Protocolŭ, luatŭ în urma conclusului comisiunei adm. a comitatului Făgăraşului Nr. 22 Noemvre 1886 Nr. 1053, de comisiunea administrativă cu ocasiunea pertractării ţinute în Făgăraşŭ în 22 Noembre 1886 d. a.: sub presidiulŭ Ilustrităţii Sale domnului comite supremŭ Mihail Horvath. Presenţĭ fiindŭ subscrişii. Obiectulŭ: Statorirea învoirei, ce este a se face în privinţa punerei sub manipularea statului şi a provederei cu planurĭ sistematice de economiă silvanală a tuturorŭ pădurilorŭ din teritoriulŭ §-lui 17 alŭ legei silvanale din 1879 şi conformŭ statutului municipalŭ aprobatŭ de înaltulŭ ministerŭ de agricultură, industriă şi comerciu reg. ung. sub Nr 44368 din anulŭ 1884 stau sub nemijlocita supraveghiare a autorităţilorŭ, precum şi a altorŭ pădurĭ de atare natură, carĭ s'ar mai alătura la aceea.

1. Pădurile în sensulŭ legei din vigóre se primescŭ în manipularea statului cu acea dechiaraţiune, că tóte iemnele şi orĭ-ce producte ale acelora, precum şi orĭ-ce felŭ de venite competŭ posesorilorŭ respectivĭ.

2. Forestieria de statŭ îndeplinesce manipularea din 1 Ianuariu 1887 şi în favórea aceleia se solvescŭ 5600 fl. adecă cincĭ mii şése sute florinĭ anualĭ în rate anticipative de pătrarŭ de anŭ.

Forestieria de statŭ întreprinde manipularea pădurilorŭ deocamdată pe 25 de anĭ (respective şi după acestŭ terminŭ până atuncĭ, până când se vorŭ compune planurile de pădurităŭ organisate pentru pădurile din cestiă), décă însĕ nu ar afla acéstă manipulare cu scopŭ, este în dreptŭ a abḑice de acésta în acelŭ modŭ, că după espirarea de doi anĭ ce urméză după anulŭ de abḑicere încetéză manipularea statului.

3. Pentru solvirea regulată a speselorŭ de manipulare anualĭ, ce suntŭ a se solvì pentru forestieria de statŭ la oficiulŭ de dare, ia responsabilitatea întregulŭ comitatŭ; astfelŭ că solvesce spesele de manipulare din cassa sa propriă şi apoi încasséză acestea pentrn sine dela proprietarii pădurilorŭ.

4. Comitatulŭ respective posesorii de pădurĭ suntŭ deobligaţĭ a îngriji, ca totdéuna sĕ stea la disposiţiune numĕrulŭ necesarŭ de vigilĭ de pădure pentru îndeplinirea cu succesŭ a manipulărei.

5. Forestierii, carĭ îndeplinescŭ manipularea, stau sub conducerea direcţiunei forestieriei de statŭ şi sub inspecţiunea aceleia, şi dela ea îşĭ primescŭ instrucţiunile de serviciu în virtutea cărora suntŭ datorĭ a procede în privinţa pădurilorŭ concreḑute manipulărei lorŭ. Tocmai pentru acésta se deobligă forestieria de statŭ a primì în propriulŭ serviciu pe forestierii comitatensĭ de presentŭ aplicaţĭ, precum şi pe aceia, pe carĭ îi va mai aplica comitatulŭ până la întrarea în viĕţă a învoirei acesteia ai primi cu beneficiulŭ erarialŭ corĕspunḑĕtorŭ.

6. Avêndŭ posesorii de pădurĭ dreptulŭ de liberă dispunere, între marginele legei silvanale şi ale planului aprobatŭ în privinţa resolvărei causelorŭ economice a pădurilorŭ primite sub manipularea de statŭ. — Instrucţiunile de serviciu ale forestierilorŭ concreḑuţĭ cu manipularea se statoescŭ după ascultarea comisiunei silvanale.

7. Forestieria de statŭ întreprinde fără orĭ care alte tacse pregătirea planurilorŭ de pădurităŭ sistematice, ale pădurilorŭ primite sub manipulare. Proprietarii însĕ suntŭ deobligaţĭ sub urmările responsabilităţii causate prin vre-o întârḑiere, ca la provocarea organului concreḑutŭ prin forestieria de statŭ sĕ arate numai decâtŭ marginile pădurilorŭ, carĭ formézŭ proprietatea acelora şi spre indicarea punctuósă a acelora au sĕ se înfăţişeze directŭ prin celŭ puţinŭ unŭ indicatorŭ.

8. Décă toţĭ posesorii de pădurĭ în unanimitate dorescŭ ca sĕ înceteze manipularea de statŭ, în acelŭ casŭ suntŭ datorĭ ca după acele pădurĭ din proprietatea lorŭ, pentru carĭ s'au pregătitŭ planurile de pădurităŭ, sĕ plătéscă statului ca tacsă de lucru câte treiḑecĭ (30) crucerĭ de fiecare jugĕrŭ. Terminulŭ de abḑicere din partea proprietarilorŭ de pădurĭ este totŭ acela, carele s'a statoritŭ pentru statŭ sub punctŭ 2. Din acéstă sumă însă se subtragŭ în favórea posesorilorŭ respectivĭ de atâtea orĭ cincĭ percente (5%) pe câţĭ anĭ s'a efeptuitŭ manipularea.

9) Pentru punctuositatea păzirei pădurilorŭ primite sub manipulare nu pórtă forestieria de statŭ sarcina responḑabilităţii materialĭ, pentru procedura vighililorŭ de păduri aplecaţĭ de proprietarii pădurilorŭ însĕ pórtă responsabilitatea morală de controlă.

10. Vighilii de pădurĭ daţĭ la disposiţiune de proprietarĭ stau sub necondiţionată disposiţiune a forestăriei de statŭ, şi întru câtŭ din orĭce motivŭ de serviţiu nu se află aplicabilĭ, se potŭ dimite liberŭ din partea forestieriei de statŭ.

11. Funcţionarilorŭ aplicaţĭ la manipularea pădurilorŭ se concede, ca competinţa de păşunitŭ de vite statorită prin statutŭ pentru forestarii erarialĭ, se pască pe teritorulŭ de păşune comunalŭ respectivŭ, séu partea pădurei designată spre acestŭ scopŭ, fără tacsă.

12. Acéstă învoire nnmai atuncĭ este obligĕtóre pentru ambele părţĭ, décă sĕ apróbă de Escelenţa Sa dlŭ ministru reg. ung. de agricultură, industriă şi comerciu, precum şi de comisiunea municipală a comitatului Făgăraşului, spre care scopŭ estradându-se în douĕ esemplare, dintre acestea se aşterne la loculŭ competentŭ unulŭ prin Ilustr. Sa d-lŭ Bedŏ Albert, consiliarŭ ministerialŭ şi inspectorŭ supremŭ silvanalŭ alŭ ţĕrei, ér celalaltŭ prin inclita comisiune administrativă a comitatului Făgăraşului.

D. u. s. Din partea ministerului reg. ung. de agricultură industriă şi comerciu: Bedŏ Albert m. p. — Nagy Gyula m. p. inspectorŭ reg. silvanalŭ ca referentŭ şi scriitorŭ.

Observarea făcută cu privire la autenticarea şi respective statorirea stilisărei de sub punctŭ 2 se póte vedé în protocolulŭ luatŭ deosebitŭ în acéstă privinţă. Mihailŭ Horvath m. p. comite supremŭ, Danielŭ Grămoiu m. p. v.-comite, Alexandru Kossy m. p., Ioanŭ Turcu m. p. protonotarŭ, Paulŭ Pischel m. p. primŭ forestierŭ reg. ung., Duvlea m. p., Alexandru Nagy m. p., Mauriţiu Kopacsányi m. p.

Se aprobă cu acea observare, că se află de lipsă a se lăsa afară din stilisarea punctului 2 pasagiulŭ: *„respective şi după acestŭ terminŭ până atuncĭ până când se vorŭ pregăti planurile sistematice de pădurităŭ pentru pădurile din chestiune,“* care încurcă disposiţiunea §-lui 7 şi este în contraḑicere cu acésta fiindŭ dătătóre de tonŭ în privinţa terminului pregătirei planurilorŭ sistematice de pădurităŭ după disposiţiunile legei silvanale.

Cu acésta protocolulŭ se încheie şi subscrie.

D. u. s. Mihailŭ Horvath m. p. comite supremŭ, Daniilŭ Gramoiu m. p. vice comite, Alexandru Nagy m. p., Ioanŭ Turcu m. p. protonotarŭ, Alexandru Kossy m. p., Duvlea m. p., Mauriţiu Kopacsányi.

Adunarea generală a însărcinatŭ pe o comisiune de 24 membrii proprietarĭ cu elaborarea acestui proectŭ de învoire. (Va urma.)

DIVERSE.

O scenă în biserică pe timpulŭ cutremurului. — Corespondentulŭ gazetei „Italie“ aduce următorulŭ fiorosŭ raportŭ despre convorbirea sa cu preotulŭ din Castellaro, unde după cum e cunoscutŭ s'a dărîmatŭ bolta bisericei în urma cutremurului de dăunăḑĭ îngropândŭ sub ruinele sale persónele aflătóre acolo: „Era pe la 6 óre diminéţa, când se oficia marea liturghiă înainte de miruirea cu cenuşe. Eu mĕ urcasem la altarŭ, ḑise preotulŭ, şi ajunsesemŭ la ultimele rugăciunĭ, când audŭ unŭ sgomotŭ ca de tunetŭ, căruia îi urmă o sguduitură. Eram ameţitŭ la începutŭ, dér unŭ momentŭ mai în urmă auḑii unŭ vuetŭ ne mai pomenitŭ. Nu mai vĕḑui nimicŭ. Din instinctŭ prevĕḑui pericululŭ şi fugii îndată prin pórta presbiterului.“ — »Şi apoi, apoi Domnule?“ — „Eu i-am botezatŭ pe toţĭ«, urmă elŭ suspinândŭ. „Ii priviamŭ ca pe copii mei şi toţĭ au murit.“ — »Cam câţĭ ómenĭ au pututŭ fi în biserică?« — »Ceva mai multŭ de 300 persóne, mai cu sémă femei. Dărîmarea urmă deodată. Vĕḑêndu-mĕ fugindŭ, urmară şi ceilalţĭ esemplului meu. Năvăliră parte în capele parte spre pórta cea mare şi spre ambele uşĭ laterale. Aceste din urmă erau încuiate. Vr'o 100 de persóne fugiră prin pórtea cea mare, dér apoi nu se ştie cum, póte în urma unei nouĕ sguduiturĭ — se închiseră ambele aripe ale porţii. Şi acum se surpă edificiulŭ. Toţĭ aceia carĭ nu se refugiaseră în capelă, séu pe după porţĭ, fură îmormêntaţĭ. Nu vĕḑusem nicĭodată unŭ astfelŭ de chaos. Totulŭ era negru, nicĭ ceriulŭ nu se ḑărea prin deschiḑătura bolţii. Mĕ gândii îndată la parochienii mei, că partea cea mai mare vorŭ fi morţĭ séu în agonia morţii. Părăsii loculŭ meu de refugiu, mĕ suii pe ruine ḑicênd: Copii mei, aveţĭ credinţă în îndurarea lui Dumneḑeu! Vĕ absolvŭ „in articulo mortis!“ In primulŭ momentŭ domnì o tăcere adêncă, apoi urmară strigăte, plânsete, gemete! Se luară mĕsurĭ de scăpare. Cei carĭ rĕmăseseră sdravenĭ şi nevĕtămaţĭ erau mai cu sémă bărbaţĭ, pentru că avuseseră presenţa de spiritŭ a se refugia la altare. Femeele din contră, pentru că şedŭ de obiceiu pe băncĭ, erau tóte îngropate. Unŭ casŭ miraculosŭ se ivì. O tênĕră fată se afla în momentulŭ nenorocirei în mijloculŭ bisericei. Lespeḑile de piatră căḑură în prejurulŭ ei nimicindŭ pe ceilalţĭ. Ea singură fŭ cruţată. In timpulŭ lucrărilorŭ de scăpare se mai simţì o a doua sguduitură Toţĭ o luară la fugă şi numai cu mare anevoinţă fură înduplecaţĭ a reîncepe lucrările de scăpare.

In generalŭ, acuma vorbindŭ, cum se socotesce femeea? Legea ḑice, că nu potŭ sĕ facă parte dintr'unŭ consiliu de familiă *minorii, ómenii cu fapte rele, nebunii* şi.... *femeile.* Acésta e legea. Moravurile oprescŭ, împreună cu legea, pe femeiă de a trăi singură prin muncă. Ĕa nu póte face comerciu, nu se póte amesteca în industriă, nu póte ocupa o funcţiă publică séu a lua o carieră ŏrecare.

Pentru ce? — S'a ḑisŭ, că e *incapabilă.* Dér câţĭ din bărbaţĭ îşĭ esercită dreptulŭ de votŭ cum trebue? şi câţĭ juraţĭ nu dormŭ pe băncile lorŭ sacre? Şi, cu tóte că suntŭ femei fórte capabile, fórte oneste, nu potŭ fi nicĭ alegĕtorĭ, nicĭ juraţĭ. Oratorulŭ amintesce casulŭ infanticidului, în care numai o mamă ar puté sĕ simtă şi sĕ judĕce cum trebue. Auḑi: incapabilă! Va sĕ ḑică nu se găsesce nicĭ o femeiă, care sĕ fiă aşa de inteligentă cum e celŭ mai prostŭ dintre bărbaţĭ, căcĭ bărbaţilorŭ se dă în massă totŭ ce se refusă femeii. E curiosŭ, că se pare că bărbaţii îi refusă dreptulŭ de a întra în funcţiă de teama concurenţii, pentru că le dă voiă sĕ cânte la piano, sĕ facă versurĭ, sĕ coasă..... pe când în istoriă vedemŭ, că femeile s'au distinsŭ mai alesŭ prin prudinţa guvernării. Anglia, care a datŭ o Elisabetă, are ca rege pe Victoria.

S'a ḑisŭ ér: n'au prea doveditŭ multă inteligenţă şi în poesii nu au *originalitate.* Dér originalitatea inseamnă urcarea tuturorŭ treptelorŭ scării, şi când ai ajunsŭ susŭ punerea alteia nouĕ. Apoi cum o sĕ fiă originală femeia, când i se refusă scara, când nu i se dă instrucţia trebuinciósă?

S'au mai ḑisŭ multe de bărbaţĭ în contra femeilorŭ. Aşa, de pildă, că e făcută din coasta lui Adamŭ, dér ăsta e unŭ argumentŭ *pro,* căcĭ după cum din orĭce fiinţă se nasce — în scara zoologică — o alta mai superióră ei, totŭ aşa şi femeia, născêndu-se din bărbatŭ ii e superióră. Aceasta arată slăbiciunea de argumente

S'au făcutŭ cântăririĭ de creerĭ şi s'a doveditŭ, că celŭ mai greu a fostŭ alŭ unei femei. Atuncĭ au începutŭ sĕ spue că nu era bine cântăritŭ, orĭ că circumvoluţiile suntŭ aşa şi pe dincolo..... sofisme fără temeiu.

De ce, ḑicŭ unii, nu cerŭ femeile drepturile lorŭ ci, totŭ bărbaţii? Au ei procură? — Pentru-că omulŭ îmbracă pe femei într'o atmosferă de politeţe, de îmbĕtrânire dulcĭ, de înşelare şi, décă ea nu plânge, ḑice că e mulţămită. O anecdotă: Pe uliţele Londrei umblă unŭ faeton de gală, care se opresce la unŭ magazinŭ, ca *lady* din năuntru sĕ târguiască. Unŭ lucrătorŭ de cărbunĭ trecêndŭ p'acolo a sărutat'o. Ea a datŭ poruncă sĕ'lŭ închidă pe locŭ. Elŭ înse ḑise: mĕ veţĭ închide voi, dér nu'mĭ pasă, căcĭ am sărutatŭ pe cea mai frumósă femeiă din cele trei regate. Atuncĭ lady a spusŭ sĕ'lŭ lase, căcĭ e nebunŭ... (Va urma.)

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 11 Martie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	98 85	Bonurĭ croato-slavone	104 50
Rentă de hârtiă 5%	87 10	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	110.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —	Renta de hârtiă austriacă	79 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50	Renta de arg. austr.	79 75
Bonurĭ rurale ungare	104.—	Renta de aurŭ austr.	108 80
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Losurile din 1860	132.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.00	Acţiunile băncei austro-ungare	850.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Act. băncei de creditŭ ung.	285.85
Bonurĭ rurale transilvane	103 80	Act. băncei de creditŭ austr.	276.20
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.03
		Napoleon-d'orĭ	10.14
		Mărcĭ 100 imp. germ.	62.75
		Londra 10 Livres sterlinge	128.25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 26 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88—	89—
Renta rom. amort. (5%)	91½	92½
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	——	——
Credit fonc. rural (7%)	98½	99¼
» „ „ (5%)	82¾	87½
» » urban (7%)	95½	96¼
» » » (6%)	89¼	90¼
» » » (5%)	78—	79—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	20.50	21.25
Bancnote austriace contra aurŭ	1.98	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 12 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vênd.	8.44
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.08	»	10.12
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 96	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina«	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	111.—	»	112.½
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

FARMACIA
J. PSERHOFER
Viena, Singerstrasse Nr. 15
la „goldenen Reichsapfel"

Pilule pentru curăţirea sângelui, mai înainte numite »*Pilule universale*, merită cu totŭ dreptulŭ numirea din urmă, de óre ce în faptă nu esistă aprópe nicĭ o bólă, la care nu ar fi probatŭ în mii de casurĭ efectulŭ lorŭ miraculosŭ. In casurile cele mai cerbicóse, la carĭ multe alte medicamente s'au întrebuinţatŭ înzadarŭ, s'a dobênditŭ cu aceste pilule de nenumĕrate orĭ şi după unŭ scurtŭ timpŭ deplină însănătoşare. 1 cutióră cu 15 pilule 21 cr., 1 sulŭ cu 6 cutióre 1 fl. 5 cr., la trimiterĭ nefrancate cu rambursă 1 fl. 10 cr.

Trimiţêndu-se preţulŭ înainte costă cu espedarea francată 1 sulŭ cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl, 40 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. (Mai puţin de unŭ sulŭ nu se póte trimite.

Au incursŭ o mulţime de scrisorĭ, prin carĭ consumătorii acestorŭ pilule mulţămescŭ pentru redobêndirea sănătăţii lorŭ după cele mai diferite şi grele bóle. Orĭ-cine a făcutŭ odată încercare, recomandă acestŭ medicamentŭ mai departe.

Reproducemŭ aci câteva dintre multele scrisorĭ de mulţămită.

Leongang, 15 Mai.

Prea onorate Domnule! Pilulele D-v. producŭ adevĕrată minune, ele nu suntŭ ca alte aşa de multe medicamente recomandate, ci ele ajută întru adevĕrŭ aprópe la tóte bólele. Din pilulele, ce-am fostŭ comandatŭ la Pascĭ, am împărţitŭ cele mai multe la amicĭ şi cunoscuţi şi au folositŭ la toţi, chiar şi persóne de o etate mai mare şi cu diferite bóle şi defecte au dobênditŭ prin ele, deşi nu perfectă sănătate, dér totuşi o îmbunătăţire însemnată, şi voescŭ a urma cu întrebuinţarea lorŭ. Te rog dar a-mĭ mai trimite încă 5 suluri. Din parte-mĭ şi dela toţi, carĭ amŭ avutŭ deja norocirea prin pilulele D-v. ne redobêndi sănătatea cea mai cordială mulţemită.

Martin Deutinger.

Bega Szt-György 16 Februariu 1882.

Onorate Domnule! Nu Vĕ potŭ esprima în destulŭ cordiala mea mulţămită pentru pilulele D-v. de óre-ce pre lângă ajutorulŭ lui D-deu, consórta mea care deja anĭ îndelungaţĭ au suferitŭ de miserere, s'a vindecatŭ prin pilulele D-v., şi cu tóte că şi acum trebue din când în când sĕ întrebuinţeze din elo, totuşi sănătatea ei s'au îmbunătăţitŭ întru atâtŭ, în câtŭ póte sĕ-şi vĕdă de tóte ocupaţiunile ei cu vioiciune juvenală. Acĕstă a mea mulţămită Vĕ rogŭ a o întrebuinţa spre binele tuturorŭ celorŭ carĭ suferŭ, şi Vĕ rogŭ totodată, ca sĕ-mĭ trimiteţĭ din nou 2 suluri pilule şi 2 bucăţĭ săpunŭ chinezesc. — Cu deosebită stimă supusŭ **Alois Novak** primŭ-grădinarŭ.

Stimate Domnule! Presupunêndŭ, că tóte medicamentele D-tale vorŭ fi aşa de bune, ca renumitutŭ balsamŭ contra degerăturilorŭ, care în familia mea a făcutŭ unŭ sfirşitŭ grabnicŭ la mai multe umflăturĭ de degerătură, m'am decisŭ pe lângă tótă neîncrederea mea în aşa numitele mijlóce universale de lecuire, a lua refugiulŭ la pilulile curăţitóre de sânge ale D-tale, ca prin ajutorulŭ acestorŭ micĭ globuleţe sĕ bombardezŭ la emorrhoidele, de carĭ suferŭ de anĭ îndelungaţĭ. Nu esitezŭ de locŭ a Vĕ mărturisi acum, că suferinţa mea învechită după o întrebuinţare de 4 sĕptĕmânĭ a încetatŭ cu totulŭ, şi că recomandŭ aceste pilule în cerculŭ cunoscinţelorŭ mele cu celŭ mai mare zelŭ. Nu am nimicŭ în contră şi décă vei face întrebuinţare în publicŭ de aceste ale mele şire, însĕ fără de subsemnarea mea.

Viena, 20 Februariu 1881.

Cu înaltă stimă **C. v. T.**

Balsam contra degerăturei de *I. Pserhofer*. de mulţĭ anĭ recunoscutŭ ca celŭ mai sigurŭ remediu contra suferinţelorŭ de degerătură de totŭ felulŭ, precum şi spre vindecarea ranelorŭ învechite etc. 1 borcănelŭ 40 cr.

Balsam contra guşilorŭ, remediu de încredere spre lecuirea umflăturilorŭ la gâtŭ. 1 flaconŭ 40 cr.

Essenţa de viéţă, *(Picăturĭ de Praga)* contra stomacului stricatŭ, a mistuirei rele şi greutăţilorŭ de totŭ felulŭ, unŭ remediu de casă escelentŭ. 1 flaconŭ 20 cr.

Sucŭlŭ-Spitzwegerich, medicamentŭ de casă în genere cunoscutŭ şi escelentŭ contra catarului, rĕguşelei şi a tusei etc. 1 sticluţă 50 cr.

Alifiă americană contra rheumatismului, celŭ mai bunŭ medicamentŭ la tóte suferinţele rheumatice, junghiurĭ, Ischias (bólă de tremurŭ), junghiu la urechĭ etc. 1 fl. 20 cr.

Lichiorŭ din burueni de Alpĭ dela W. O. Bernhard. 1 buteliă 2 fl. 60 cr., ½ buteliă 1 fl. 40 cr.

Esenţă pentru ochĭ de Romershausen, 1 buteliă 2 fl. 50 cr. ½ buteliă 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tanochinin de *I. Pserhofer*, de unŭ şirŭ de anĭ recunoscută de medicĭ ca cea mai bună dintre tóte remediile pentru crescerea pĕrului. Unŭ borcanŭ elegantŭ adjustatŭ 2 fl.

Plastru universalŭ de prof. Steudel, la rane din lovitură şi înpunsŭ, la totŭ felulŭ de bube rele şi la umflăturĭ învechite, ce se spargŭ periodicŭ la picióre, la degetŭ, la rănile şi aprinderile de ţiţe şi la multe alte suferinţe de acestŭ soiŭ, s'a probatŭ de multe orĭ. 1 burcanŭ 50 cr.

Sare universală de curăţeniă de *A. W. Bulrich*. Unŭ remediu de casă escelentŭ contra tuturorŭ urmărilorŭ digestiunei stricate precum: durere de capŭ, ameţélă, cârcei la stomachŭ, acreală în gâtŭ, suferinţe haemoroidale, constipaţiune etc. 1 pachetŭ 1 fl.

Franzbrantwein 1 buteliă 60 cr.

Prafŭ contra asudării picióreforŭ, 1 Cuţiă 50 cr.

Medicamente Homöopatice de totŭ felulŭ sĕ află totdéuna gata.

Afară de preparatele aci numite se mai află tóte specialităţile farmaceutice indigene şi streine, anunţate prin tóte diarele austriace, şi la casŭ, când unele din aceste specii nu s'ar afla în depositŭ, se vorŭ procura la cerere cu promptitudine şi câtŭ se póte de eftinŭ.

Trimiterile prin poştă sĕ efectuéză iute, décă se trimite preţulŭ înainte, séu cu rambursă.

Trimiţêndu-se preţulŭ înainte, (mai bine prin mandatŭ poştalŭ) este porto postalŭ cu multŭ mai eftinŭ, decâtŭ la trimiterĭ cu rambursă. 6—12

Turnătoriă şi fabrică de maşinĭ
a lui Schlick
Societate pe acţii în Budapesta.

Biuroulŭ centralŭ: IV. Weitznerring 57 — Despărţêmêntulŭ pentru maşinĭ agricole VI. Aeussere Weitznerstr 1696—1699.

recomandă **Garnituri de treieratŭ cu vaporŭ**, de încălţitŭ cu cărbunĭ, cu lemne şi cu paie. **Garnituri de treieratŭ cu vîrtejŭ (Göppel.)** · Sistemŭ cu pene (Stiften-System), cu, séu fără aparatŭ pentru umplutŭ în sacĭ şi pentru curăţitŭ. **Morĭ pentru curăţitulŭ cerealelorŭ** (*Systemŭ Backer & Vidats*) mai departe **patentatele pluguri Schlick cu 2 şi cu 3 feare** recunoscute de escelente.. — **Preţulŭ dela fl. 58 în susŭ. — Pluguri-Rayol, patent. Schlick** *cu aparatŭ pentru ridicatŭ afară.* **Pluguri-Rayol** *de sine conducĕtóre (după Sack).* **Pluguri originale Schlick şi Vidats** *cu 1 fierŭ.*

Cea mai nouă maşină patentată de sĕmânatŭ în brazdă.

Mai departe se află gata: *Morĭ de macinatŭ, cu una şi cu douĕ pietre, morĭ pentru porumbŭ „Little Giant," batóze de porumbŭ, maşinĭ pentru preparare de nutreţŭ. Teascurĭ pentru uleiurĭ ş. a. m.* în stabilimentulŭ fabricei nóstre sĕ potŭ vedea lucrândŭ: cele mai nouĕ *maşinĭ pentru topitŭ cânepă flosŭ sist. Ramie şi maşinĭ de curăţitŭ după sistemulŭ nostru propriu,* cu o putere de lucru cvantitativŭ şi cvalitativŭ estraordinară.

Liste de preţurĭ se trimitŭ la cerere gratis şi franco. 5—6

Nr. 12/1887. c. adm.

Publicaţiune.

Comisiunea esmisă pentru administrarea averei bisericei gr. or. din cetatea Braşovului dela Sf. Treime voesce a edifica şi ecuipa din nou móra aflătóre în comuna Poiana Mĕrului la valea lungă.

Spesele s'au statoritŭ cu 1676 fl. 39 cr. v. a. Intreprinzĕtorii îşi potŭ preda ofertele lorŭ provĕdute cu unŭ vadiu de 10% curatorilorŭ încredinţaţĭ cu pertractarea ofertelorŭ, care pertractare se va ţiné la 21 Martie a. c. 11 óre a. m. în cancelaria bisericei la Braşovŭ têrgulŭ cailorŭ sub Nr. 34.

Planulŭ, preliminarulŭ şi condiţiunile se potŭ vedé la notarulŭ comisiunei Iordanŭ I. Munteanu assesorŭ la scaunulŭ orfanalŭ.

Braşovŭ în 5 Martie 1887.

In numele comisiunei administrative

Curatorii esmişĭ:

3—3 **Thomas Langer** m. p. **Iordan I. Munteanu** m. p.

EQUITABLE

Societate de asigurare pe viaţă a Statelorŭ-Unite în New-York.

Infiinţată în anulŭ 1859.

Starea asigurărilorŭ la 1 Decemvrie 1886.
R. M. 1.747.000.000.
în anulŭ 1884 360.000.000 — în anulŭ 1885 408.000.000
în anulŭ 1886 474.000.000 mărcĭ.

Fondurile totale sĕ urcară de la 272.000.000 mărcĭ din 1 Ianuariu 1886 la suma de 321.000.000 la 1 Ianuariu 1887.

Escedentulŭ curatŭ alŭ câştigului a fostŭ la 1 Ianuariu 1887.. 680.000.000 mărcĭ şi a crescutŭ în comparaţiă cu anulŭ trecutŭ cu 130.000.000 mărcĭ.

Capitalurĭ plasate în Europa peste 16.000.000 mărcĭ. Necontestabilitatea poliţelorŭ după esistenţă de trei anĭ. Rĕscumpĕrarea şi dreptulŭ la reducţiune a fiă-cărei poliţe după esistenţă de trei anĭ. La capitalulŭ în acţii de 100.000 dolarĭ sĕ socotesce după statute numai 7% interese, partea cealaltă a câştigului, formândŭ multe milióne cade esclusivŭ în folosulŭ asiguraţilorŭ.

Subdirecţiune pentru Ungaria în **Budapesta, Andrássystrasse 12.**

Agentura cercualŭ la: 1—6 **»Filiala Albinei,« Braşovŭ.**

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6
Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4	orĭ	. . . . .	10%
„ „ „	5— 8	„	. . . . .	15%
„ „ „	9—11	„	. . . . .	20%
„ „ „	12—15	„	. . . . .	30%
„ „ „	16—20	„	. . . . .	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ			. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reduceri şi peste cele însemnate mai susŭ.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.